

Starptautiska konference

**KONKURĒTSPĒJĪGA UN ILGTSPĒJĪGA PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA:
SASNIEGUMI UN JAUNI MĒRĶI**
2015.gada 11.maijā, Rīgā

Stratēģiskās politikas rekomendācijas

Starptautiskā konference “Konkurētspējīga un ilgtspējīga profesionālā izglītība: sasniegumi un jauni mērķi” apvienoja pārstāvjus no profesionālās izglītības iestādēm un biedrībām no 20 ES valstīm, profesionālās izglītības politikas veidotājus, darba devējus, arodbiedrību pārstāvjus un audzēkņus. Dalībnieki diskutēja par līdzšinējiem sasniegumiem un labās prakses piemēriem, kā arī par profesionālās izglītības politikas prioritātēm 2020.gadam, lai nodrošinātu konkurētspējīgu un ilgtspējīgu profesionālo izglītību.

Starptautiskās konferences dalībnieki, ņemot vērā sagatavošanās darbus par izglītību atbildīgo ministru, sociālo partneru un Eiropas Komisijas sanāksmei, kas notiks 2015.gada 22.jūnijā Rīgā:

- Uzsver profesionālās izglītības svarīgo lomu, lai nodrošinātu profesionālās izglītības un darba tirgus prasību saskaņotību, atvieglotu pāreju no izglītības uz darba tirgu, kā arī lai cīnītos ar jauniešu bezdarbu.
- Atzīst nozīmīgo darbu, ko ir paveikušas ES dalībvalstis, lai uzlabotu profesionālās izglītības sistēmas.
- Norāda, ka vēl ir daudz darāmā, it īpaši lai veicinātu profesionālās izglītības izcilību, izmantojot radošumu, inovācijas un uzņēmējdarbību, kas varētu palīdzēt uzņēmumu snieguma uzlabošanā un darba vietu radīšanā, lai labāk varētu izmantot darba tirgus rezultātus profesionālās izglītības piedāvājuma nodrošināšanā un skolotāju un prakses vadītāju profesionālajā pilnveidē un tālākizglītībā, kā arī lai nodrošinātu labāku pieejamību augstas kvalitātes mācībām darbavietā.
- Uzsver, ka darba devēju un arodbiedrību iesaiste profesionālās izglītības pārvaldībā un vadībā ir jāstiprina. Kaut arī sociālie partneri tika arvien vairāk iesaistīti profesionālās izglītības politikas izstrādē un ieviešanā, sociālo partneru iesaiste nav acīmredzama visās ES dalībvalstīs.
- Atzinīgi novērtē paredzēto Prezidentūras secinājumu apstiprināšanu par jauniem vidējā termiņa mērķiem profesionālajā izglītībā laika posmam no 2015. – 2020.gadam (*turpmāk – vidējā termiņa mērķi*), kas tika izstrādāti, pārskatot 2010.gada Briges komunikē noteiktos īstermiņa mērķus.
- Apstiprina vidējā termiņa mērķu projektu, kas skaidri atspoguļo svarīgākās prioritātes profesionālajā izglītībā visos līmeņos: starptautiskā, nacionālā un institucionālā.

Tādējādi starptautiskās konferences dalībnieki vienojas par šādām rekomendācijām ministriem, sociālajiem partneriem un profesionālās izglītības iestādēm:

Ar mērķi attīstīt augstas kvalitātes, darba tirgum atbilstošas profesionālas prasmes un kvalifikācijas, balstoties uz mācīšanās rezultātu pieeju:

1. Darba vidē balstītas (DVB) mācības ir jāveicina visās to izpausmēs¹, un šajā procesā ir jānodrošina sociālo partneru, uzņēmumu un profesionālās izglītības īstenotāju iesaiste, kā arī jāveicina inovācija un uzņēmējdarbība.

Konkrētas darbības varētu ietvert iniciatīvas ar mērķi paaugstināt DVB īpatsvaru profesionālās izglītības programmās, skaidra regulējošā ietvara radīšanu DVB, institucionālu atbalsta struktūru un pasākumu izveidi, it īpaši lai atbalstītu mazos un vidējos uzņēmumus prakses vietu nodrošināšanai, kā arī labās prakses piemēru popularizēšanu, tostarp Eiropas Māceklības alianses ietvaros.

2. Jāturpina attīstīt kvalitātes nodrošināšanas mehānismi saskaņā ar EQAVET rekomendācijām, un pastāvīgi apkopotai informācijai un atgriezeniskajai saitei ir jāklūst par kvalitātes nodrošināšanas sistēmas daļu. Kopējā starptautiskā pieeja profesionālās izglītības satura nodrošināšanai veicinās

¹ Saskaņā ar Komisijas 2013.gada ziņojumu (Darba vidē balstīta mācīšanās Eiropā: prakse un politikas ieteikumi), pastāv trīs darba vidē balstītas mācīšanās veidi: 1) māceklība, ko parasti dēvē par “duālo sistēmu”, 2) darba vidē balstīta mācīšanās profesionālās izglītības iestādēs īstenotās izglītības ietvaros, kas paredz darba vidē, uzņēmumos īstenotus mācīšanās periodus, 3) darba vidē balstīta mācīšanās, kas ir integrēta izglītības iestādē īstenotā programmā un tiek īstenota laboratorijās, darbnīcās, virtuvēs, restorānos vai prakses vietas piedāvājušos izņēmumos, ar simulāciju vai īstu biznesa vai industrijas uzdevumu palīdzību.

starptautisko mobilitāti profesionālajā izglītībā, kuras saturs balstās uz mācīšanās rezultātiem un ECVET sistēmas izmantošanu.

Konkrētas darbības varētu ietvert indikatoru un kritēriju izstrādi darba vidē balstītas mācīšanās kvalitātes nodrošināšanai, stimulu ieviešanu profesionālās izglītības īstenotājiem izmantot informāciju par absolventu darba gaitām, profesionālās izglītības pārvaldītāju un īstenotāju kapacitātes attīstīšanu izmantot informāciju, lai veidotu profesionālās izglītības saturu, nodrošinot, ka mācīšanās rezultāti tiek sistemātiski izmantoti kā kvalitātes nodrošināšanas sistēmas daļa.

Informētai izvēlei par izglītības iespējām, ilgtermiņa nodarbināmībai un spējai piemēroties mainīgām prasmju prasībām:

3. Profesionālās izglītības pieejamība visiem mūžizglītības perspektīvā būtu jānostiprina, it īpaši uzlabojot tālākās profesionālās izglītības kvalitāti, piedāvājumu un pieejamību, kā arī nodrošinot efektīvus un integrētus karjeras atbalsta pakalpojumus un elastīgas mācīšanās iespējas.

Konkrētas darbības varētu ietvert tālāku ārpus formālās izglītības atzišanas sistēmas attīstību, moduļu tipa tālākās izglītības mācību programmu piedāvājuma paplašināšanu, darba vidē balstītas mācīšanās uzņēmumos, kā arī karjeras atbalsta pakalpojumu pieejamības veicināšana pieaugušajiem, tāpat arī pasākumus, kas veicina iekļaujošas profesionālās izglītības sistēmas, un darba turpināšanu pie nacionālo kvalifikācijas ietvarstruktūru, saistītu ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru, ieviešanas.

4. Pamatkompetenču apguve profesionālajā izglītībā ir jāstiprina, nodrošinot efektīvākas iespējas apgūt vai attīstīt pamatkompetences gan sākotnējā, gan tālākā profesionālajā izglītībā.

Konkrētas darbības varētu ietvert pamatkompetenču apguves iespēju stiprināšanu profesionālajā izglītībā, it īpaši mācībās, kas ir saistītas ar darbu, veicinot inovatīva pieejas dažādu pamatkompetenču kombināciju apguvē un iniciatīvas uzņēmējspēju attīstībai.

Lai atbalstītu reformas ar mērķi celt profesionālās izglītības kvalitāti un efektivitāti:

5. Jāattīsta sistēmiska pieeja un iespējas profesionālās izglītības skolotāju un prakses vadītāju sākotnējai un tālākajai profesionālajai attīstībai gan izglītības iestādēs, gan darba vidē.

Konkrētas darbības varētu ietvert sistēmiskas pieejas izstrādi, lai nodrošinātu profesionālās izglītības iestāžu darbinieku profesionālo attīstību, mācīšanās iespēju nodrošināšanu, tostarp veidojot mācīšanās iespējas uzņēmumos, kā arī iepriekšējās mācīšanās un darbā apgūtu kompetenču atzišanu un sertificēšanu kā derīgu alternatīvu formālajai izglītībai.

6. Vienlīdzīgas partnerības un dalītas atbildības nodrošināšana attiecībā uz sociālajiem partneriem – darba devēju un arodbiedrību pārstāvjiem, lai nodrošinātu augstas kvalitātes, darba tirgus prasībām atbilstošu un konkurētspējīgu profesionālo izglītību.

Konkrētas darbības varētu ietvert sociālo partneru iesaisti profesionālās izglītības piedāvājuma plānošanā, darba vidē balstītas mācīšanās iespēju nodrošināšanā, kvalitātes un mācīšanās rezultātu novērtēšanā. Būtu jāapsver atbildības deleģēšanas iespēja, kad tā būtu atbilstoša.

Henriks Dethlefsens
Ģenerālsekretārs
EUROPEA International

Guntars Catlaks
Vadītājs
Valsts Izglītības satura centrs

Vitālijs Gavrilovs
Prezidents
Latvijas Darba devēju konfederācija

Ilze Brante
Valdes locekle
Profesionālās izglītības biedrība